

Q&A Tweektalig onderwijs CLZ

januari 2026

1 Waarom tweektalig onderwijs (tto)?

Het tto is een opleiding waarbij leerlingen op een hoog niveau Engels leren en voorbereid worden op de uitdagingen van een steeds internationalere samenleving.

Doordat leerlingen de Engelse taal in de context van diverse vakken leren, bereiden ze zich voor op een eventuele studie of werk in het buitenland of op één van de vele opleidingen die in Nederland in het Engels worden aangeboden. Het tto geeft de leerlingen een zinvolle uitdaging en helpt hen zich te ontwikkelen tot jongvolwassenen die de vaardigheden aangereikt hebben gekregen waarmee ze zich thuis zullen voelen in een steeds verder geglobaliseerde samenleving.

2 Wat is tweektalig onderwijs?

Tegenwoordig wordt tto op ruim 130 scholen in Nederland aangeboden volgens een standaard die door deze scholen is ontwikkeld in samenwerking met het Nuffic, de Nederlandse organisatie voor internationalisering in het onderwijs. Minimaal 50% van de lessen in de onderbouw wordt in het Engels gegeven. In deze vaklessen ligt de focus niet alleen op het aanleren van de vakinhoud maar ook op het ontwikkelen van Engelse taalvaardigheden.

Daarnaast richt tweektalig onderwijs zich ook op wereldburgerschap. We streven ernaar dat onze leerlingen een open blik ontwikkelen naar andere landen en culturen om hen heen. We hopen zo bij te dragen aan een tolerante en nieuwsgierige houding. Dit is ook zeker onderdeel van onze CLZ-identiteit.

Persoonsontwikkeling is een andere belangrijke pijler van ons tweektalig onderwijs. Onze leerlingen zullen regelmatig uitgedaagd worden om buiten hun comfortzone te stappen. Zo zullen deze leerlingen bijvoorbeeld vaker voor een groep spreken en leren zij Engelstalige essays schrijven. De reizen naar het buitenland spelen hierin ook zeker een rol. Leerlingen moeten zich dan in het Engels zien te redden in een onbekende omgeving met totaal andere mensen.

Het onderwijs wordt verzorgd door speciaal daartoe opgeleide docenten en *native speakers*. Aan het eind van jaar 3 doen de leerlingen een Cambridge examen (FCE of CAE). De bovenbouw van de havo wordt afgesloten met de Cambridge examens *IGCSE Global Perspectives* en *IGCSE First Language English*. De bovenbouw van het vwo wordt afgesloten met het *IB Language A: Language and Literature*.

3 Hoe biedt het CLZ het tto aan?

Het CLZ is een gecertificeerde tto Senior School die de volgende tto-opleidingen aanbiedt:

- ❖ havo/atheneum tweetalig (HAT)
- ❖ atheneum tweetalig
- ❖ gymnasium tweetalig

De onderbouw van het gymnasium kent geen Nederlandstalige variant. Wel hebben we in de onderbouw Nederlandstalige atheneum klassen en Nederlandstalige havo/atheneum “dakpanklassen”.

Aan het eind van de 3e klas doen tto leerlingen een Cambridge examen (FCE of CAE). De meeste leerlingen vervolgen dan in de bovenbouw (klas 4–6) hun tto-opleiding door het IB-traject te volgen. Dit is echter niet verplicht: het is dus mogelijk in de bovenbouw bijvoorbeeld verder te gaan met het Nederlandstalig gymnasium.

4 Welke vakken worden in de onderbouw in het Engels gegeven?

English, geography, mathematics, history, biology, global studies, drama, art, music, physical education.

5 Welke vakken worden in de bovenbouw gegeven?

Het CLZ is een tto Senior School die volgens de standaard van het Nuffic een aantal vakken in de bovenbouw in het Engels aanbiedt. De meeste vakken die in de onderbouw in het Engels worden gegeven, worden in de bovenbouw in het Nederlands gegeven – leerlingen worden immers voorbereid op een Nederlandstalig examen. Wie in de bovenbouw kiest voor een vervolg van zijn of haar tto-opleiding, volgt een aantal vakken nog in het Engels. Voor onze havo-leerlingen zijn dat de vakken Global Perspectives, Art&Culture (CKV) en Physical Education (I.o.) en voor onze vwo-leerlingen zijn dat Man & Society/Theory of Knowledge (maatschappijleer), Art&Culture (CKV), Global Perspectives en Physical Education (I.o.). Daarnaast wordt nog een aantal (buitenschoolse) activiteiten in het Engels aangeboden.

6 Welke diploma's krijgen tto-leerlingen?

Aan het einde van klas 3 doen onze tto-leerlingen het Cambridge examen FCE of CAE (ERK niveau B2 of C1). Daarnaast sluiten zij de zogenaamde tto Junior School af met het tto Junior Certificate van het Nuffic.

De leerlingen die ervoor kiezen om door te gaan met tto in de bovenbouw doen in het havo de Cambridge examens *IGCSE Global Perspectives* en *IGCSE First Language English* en in het vwo het *IB Language A: Language and Literature*. Van deze examens ontvangen ze een certificaat naast hun havo of vwo diploma. Ook ontvangen zij het tto Senior Certificate.

7 Hoe wordt de kwaliteit van de tto-opleiding bewaakt?

Om het predicaat “tweetalig” te mogen voeren zijn wij als school gehouden aan de richtlijnen (de standaard) van het Nuffic. Het Nuffic is de organisatie die in samenwerking met het netwerk van tto scholen de kwaliteit van het tweetalig onderwijs controleert.

De Nederlandse docenten hebben allemaal het hoogste niveau Cambridge (Proficiency) gehaald of studeren daar nog voor. Velen van hen hebben in het buitenland gestudeerd, gewoond of gewerkt. Zij blijven zich scholen in het Engels (Hilderstone College in Broadstairs, CLIL-workshops en cursusmateriaal, job shadowing op Engelse scholen, etc.) Daarnaast werkt een groot aantal *native speakers* (docenten wiens moedertaal Engels is) op het CLZ.

8 Is tto zwaarder dan de Nederlandstalige opleiding?

De ervaring leert dat leerlingen zich bij de start van de tweetalige opleiding intensiever met hun schoolwerk bezighouden omdat ze moeten wennen aan lessen in het Engels. In de loop van het eerste leerjaar en gedurende de hogere leerjaren van de onderbouw blijkt, ook uit ervaring van andere tto scholen, dat de belasting voor taalgevoelige leerlingen vergelijkbaar is met die van Nederlandstalige vwo leerlingen.

9 Gaat de tweetaligheid ten koste van het niveau van het Nederlands?

Uit onderzoeken van het ministerie van onderwijs blijkt dat leerlingen met een tweetalige opleiding het Nederlands net zo goed of zelfs beter beheersen dan leerlingen die zo'n opleiding niet hebben gevolgd.

10 Wat zijn de toelatingscriteria voor tto?

Alleen het advies van de basisschool is het criterium voor plaatsing. Meer informatie vindt u op onze website www.clz.nl.

11 Moet een leerling al Engels kunnen spreken en lezen als hij tto wil volgen?

In onze introductieweek houden we er al rekening mee dat het niveau van het Engels van de eersteklassers heel verschillend is. Sommige leerlingen hebben op de basisschool al vanaf groep 1 Engels gehad, maar anderen zijn pas in groep 7 met Engels gestart. Ook stroomt er ieder jaar wel een aantal leerlingen vanuit het buitenland in. Als een kind geen of nauwelijks Engels heeft gehad, hoeft dat zeker geen belemmering te zijn. Motivatie en gevoel voor taal zijn eigenlijk het belangrijkste. Onze docenten hebben veel ervaring met het introduceren van het Engels voor hun vak. Tot de herfstvakantie worden er bovendien geen cijfers gegeven voor de vakken in het Engels, maar krijgen de leerlingen op andere wijze feedback op hun toetsen.

Onze Engelse *language assistant* kan bovendien worden ingeschakeld als er maatwerk nodig is, zowel voor leerlingen die extra hulp nodig hebben bij het Engels als voor kinderen die extra uitdaging kunnen gebruiken.

12 Welke extra (buitenschoolse) activiteiten staan er op het tto-programma?

Naast de activiteiten die schoolbreed worden aangeboden bieden we activiteiten aan op het gebied van internationalisering en wereldburgerschap. Een greep uit onze tto-activiteiten:

Klas 1:

- Introduction activities tijdens de introductieweek in het kader van onderdompeling in het Engels
- English Activity Day

- Phileas Fogg: Little Victorians - een theatervoorstelling verzorgd door Engelse acteurs
- Team Maths Challenge

Klas 2:

- Uitwisseling met een school in het buitenland (momenteel Finland of Spanje (vwo) of Duitsland (HAT), maar dit is onder voorbehoud van wijzigingen)
- Online project met buitenlandse partnerschool
- Soapbox Challenge (Speaking Contest)
- Team Math Challenge

Klas 3:

- Soapbox Challenge (Speaking Contest)
- TTO Drama Contest
- Christmas Quiz
- Sport Clinics

Klas 4:

- Shakespeare voorstelling bij Huis Doorn
- Gastles of lezing
- Internationaal project

Klas 5:

- Taal-en cultuurreis
- Bezoek aan Brussel: Europees Parlement, kunstopdracht, Hemicycle
- Work Experience - individuele buitenlandstage van 1 week
- Rome excursie (Gymnasium)
- Lezing

13 Zijn er extra kosten verbonden aan het tto?

Om tto onderwijs inclusief alle extra activiteiten te kunnen bekostigen, wordt er een ouderbijdrage gevraagd. Momenteel werken we met een 'lumpsum betaling' die jaarlijks neerkomt op €340 per leerling (zie: ouderbijdrage). Wij zijn ons bewust van de hoogte van dit bedrag. Om het tweetalig onderwijs aan te mogen bieden, moeten we volgens het NUFFIC aan kwaliteitseisen voldoen. Met ons programma voldoen we hier ook aan. We hopen dat u begrijpt dat wij de extra activiteiten niet mogelijk kunnen maken zonder de vrijwillige bijdrage van ouders. Wij kunnen u echter niet verplichten om dit bedrag (volledig) te betalen.